

Վիճակագրական արտադրանք – Հաշվետվություն կազմակերպության ֆինանսական ցուցանիշների վերաբերյալ (տարեկան)

Գործընթացներ	Ենթագործընթացներ	Ենթագործընթացի նկարագրություն
<i>Կարիքների ձևակերպում</i>		
	1.1 Կարիքների բացահայտում	Հաշվի առնելով Արմստատի կողմից «Ազգային հաշիվների համակարգ 2008» ձեռնարկի պահանջներին համապատասխան մակրոտնտեսական ցուցանիշների հաշվարկման և ոչ ֆինանսական կազմակերպությունների հատվածի ֆինանսական վիճակագրության վարման անհրաժեշտությունը, ներդրվել են «Կազմակերպությունների ֆինանսական ցուցանիշների վերաբերյալ» եռամսյակային և տարեկան հաշվետվությունները:
	1.2 Խորհրդակցում և կարիքների հաստատում	Տեղեկատվության հավաքման հետ կապված պարզաբանումներ տրամադրելու նպատակով աշխատանքային քննարկումներ են իրականացվել վիճակագրական տեղեկատվություն ներկայացնող «Գրանդ Քենդի» ՓԲԸ, «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ, «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ և այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:
	1.3 Արտադրանքի նպատակների սահմանում	Պարբերաբար ուսումնասիրվում է վիճակագրական տեղեկատվություն օգտագործողների կարծիքը՝ կապված Արմստատի հնգամյա և տարեկան վիճակագրական ծրագրերի հետ՝ ինչպես առաջարկվող նոր ցուցանիշների ընդգրկման, այնպես էլ առկա ցուցանիշների վերաբերյալ նրանց վերաբերմունքի, ակնկալիքների ու պահանջումների բացահայտման նպատակով: Վիճակագրական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվության օգտագործողների կարծիքների ուսումնասիրությունն իրականացվում է ինչպես նրանց հետ աշխատանքային քննարկումների անցկացման, այնպես էլ Արմստատի պաշտոնական կայքում առկա «Օգտագործողների բավարարվածության հետազոտության» հարցաթերթի միջոցով (տես՝ https://www.armstat.am/am/?nid=131 հղումը):
	1.4 Հասկացությունների որոշում	Հաշվետվական ձևերում ընդգրկված ցուցանիշների ներդրման անհրաժեշտությունը բերում է ՀՀ-ում ազգային հաշիվների համակարգի ֆինանսական հաշվի ցուցանիշների հաշվարկման համար անհրաժեշտ տեղեկատվական բազայի, ինչպես նաև վիճակագրական տեղեկատվության օգտագործողների կողմից պահանջվող տեղեկատվության ձևավորմանը:
	1.5 Տվյալների առկայության ստուգում	Տվյալների հավաքումն իրականացվում է վիճակագրական հաշվետվական ձևերի միջոցով տեղեկատվության հավաքմամբ՝ ըստ տարեկան ու հնգամյա վիճակագրական ծրագրերի: Տեղեկատվության հավաքման համար առկա չեն այլ վարչական և ոչ վիճակագրական աղբյուրներ:
	1.6 Բիզնես մոդելի նախապատրաստում	Մինչ վիճակագրական հաշվետվական ձևի ընդունումը՝ ՀՀ ՎՊԽ կողմից և ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից դրա պետական գրանցումը, որպես նորմատիվ իրավական ակտ, իրականացվում է դրանում ներառված

		ցուցանիշների և դրանց վերաբերյալ լրացման հրահանգի մասով աշխատանքային քննարկումներ տարբեր շահագրգիռ մարմինների, օգտագործողների հետ, հաշվի է առնվում նաև միջազգային փորձագետների կարծիքը:
<i>Նախագծում</i>		
	2.1 Արդյունքների նախագծում	Տվյալները հավաքվում են «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի և «Հնգամյա վիճակագրական ծրագրի» հիման վրա, ինչպես նաև ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի 2016թ. հունիսի 20-ի «Վիճակագրական տվյալների հավաքման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 05-Ն և «Տարեկան վիճակագրական ծրագիրը հաստատելու մասին» որոշումների, ինչպես նաև ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի 2018թ. նոյեմբերի 30-ի «Կազմակերպության ֆինանսական ցուցանիշների վերաբերյալ» վիճակագրական հաշվետվական ձևը և դրա լրացման հրահանգը հաստատելու մասին թիվ 77-Ն որոշման հիման վրա:
	2.2 Փոփոխականների նկարագրությունների նախագծում	Վիճակագրական հաշվետվական ձևը կազմված է 2 բաժներից՝ <ul style="list-style-type: none"> • կազմակերպության միջոցների կազմը և դրանց գոյացման աղբյուրները, • կազմակերպության ֆինանսական արդյունքը: Ցուցանիշների հավաքման նպատակով կիրառվում է Տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգչի 2-րդ խմբագրությունը (ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի N 1579-Ն 10.12.2019թ. հրաման ՀՀ ԳՏ 04.11.2013թ. 30/ (474).1) (տես՝ https://www.armstat.am/am/?nid=370 հղումը):
	2.3 Տվյալների հավաքման նախագծում	Վիճակագրական տեղեկատվության հավաքումն իրականացվում է ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի կողմից հաստատված վիճակագրական հաշվետվական ձևի միջոցով: Տեղեկատվությունը հավաքվում է միայն խոշոր կազմակերպություններից: Հաշվետվությունների հավաքումն իրականացվում է Արմստատի տարածքային ստորաբաժանումների կողմից:
	2.4 Գլխավոր համակցության և ընտրանքի նախագծում	Հիմնական տեղեկատվությունը հավաքվում է իրավաբանական անձանցից, ընդ որում 250 և ավելի աշխատողներ ունեցող և/կամ 1.5մլրդ դրամը գերազանցող հասույթ ունեցող կազմակերպությունները (թվով մոտ 385) համատարած կերպով ընդգրկվում են տարեկան վիճակագրական հաշվետվություն ներկայացնողների ցանկում, ինչն ապահովում է ճշգրտության բարձր աստիճան միայն խոշոր կազմակերպությունների համար:
	2.5 Մշակման և վերլուծության նախագծում	Տեղեկատվության հավաքումից հետո վիճակագրական ցուցանիշները ենթարկվում են թվաբանական և տրամաբանական ստուգումների, որոնց հիման վրա, իսկ անհրաժեշտության դեպքում նաև տեղեկատվություն ներկայացնող համապատասխան կազմակերպությունների հետ կապ հաստատելու միջոցով, իրականացվում են համապատասխան ճշգրտումներ: Ցուցանիշների վերաբերյալ ոչ արժանահավատ, թերի կամ աղավաղումներով տեղեկատվության ներկայացման դեպքում համաձայն ՀՀ «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի» 169.2 հոդվածի պահանջների ըստ անհրաժեշտության Արմստատի տարածքային

		ստորաբաժանումների կողմից իրականացվում է նաև ստուգման գործընթաց, որի արդյունքում ճշգրտման են ենթարկվում ցուցանիշների վերաբերյալ նախորդող ժամանակաշրջանի տվյալները:
	2.6 Արտադրության համակարգերի և գործընթացի նախագծում	Տեղեկատվության հավաքումից մինչև դրա հրապարակումը իրականացվող բոլոր գործընթացների մասով կատարվում են նախապատրաստական աշխատանքներ, մասնավորապես կապված ռեսպոնդենտներին համապատասխան իրազեկումներով ապահովելու (իրականացվում է Արմստատի տարածքային ստորաբաժանումների կողմից), աշխատակիցներին անհրաժեշտ մասնագիտական դասընթացների միջոցով վերապատրաստելու և այլնի հետ:
<i>Կառուցում</i>		
	3.1 Հավաքման գործիքի կառուցում	Տեղեկատվության հավաքման իրականացման և դրա համար անհրաժեշտ վիճակագրական հաշվետվական ձևեր և դրա լրացման հրահանգը առկա են ինչպես թղթային, այնպես էլ էլեկտրոնային տեսքով (տես՝ https://www.armstat.am/am/?nid=547 հղումը):
	3.2 Գործընթացի բաղադրիչների կառուցում կամ ամրապնդում	Առկա են տեղեկատվության ստուգաճշտման համար անհրաժեշտ մեթոդական ցուցումներ ու հրահանգներ: Մուտքագրման ծրագրային փաթեթում (Microsoft Office Excel) առկա է մուտքագրված տվյալների թվաքանակային ստուգումների իրականացման համար անհրաժեշտ գործիքներ:
	3.3 Տարածման բաղադրիչների կառուցում կամ ամրապնդում	Տեղեկատվության տարածման համար առկա են ինչպես թղթային, այնպես էլ էլեկտրոնային տարբերակներով տեղեկատվության հրապարակման հնարավորություններ՝ տարեկան պարբերականությամբ՝ համաձայն տարեկան վիճակագրական ծրագրի:
	3.4 Գործընթացների կարգավորում	Վիճակագրական արտադրանքի ստացումն իրականացվում է իրար հաջորդող հետևյալ փուլերով՝ 1. տեղեկատվության հավաքում, 2. թվաքանակային և տրամաբանական ստուգումներ և ճշգրտումներ, 3. տեղեկատվության մուտքագրում նախապես մշակված համակարգչային մուտքագրման ծրագրի միջոցով (Microsoft Office Access ծրագրային փաթեթ), 4. ստացված ամփոփ տեղեկատվության համեմատում համապատասխան դինամիկ շարքերի հետ, 5. տեղեկատվության տարածում ինչպես թղթային, այնպես էլ էլեկտրոնային եղանակով՝ վիճակագրական ժողովածուներում, ներքին օգտագործման համար, ինչպես նաև տեղեկատվության պաշտոնական հայցման դեպքում պաշտոնական պատասխան գրությունների միջոցով:
	3.5 Արտադրության համակարգի փորձարկում	Պայմանավորված վիճակագրական հաշվետվական ձևում ցուցանիշների փոփոխությունների հետ մուտքագրման ծրագրային փաթեթը պարբերաբար ենթարկվում է համապատասխան փոփոխությունների: Ըստ անհրաժեշտության իրականացվում է նաև ծրագրային փաթեթի թեստավորում:
	3.6 Վիճակագրական բիզնես գործընթացի փորձարկում	Ցուցանիշի վիճակագրական հաշվետվական ձևում ընդգրկմանը զուգահեռ իրականացվում է վերջինիս դաշտային փորձաքննություն՝ պարզելու ռեսպոնդենտների կողմից ցուցանիշի տրամադրման հնարավորությունները,

		ինչպես նաև փորձարկելու դրա նկատմամբ նրանց ընկալումը:
	3.7 Արտադրության համակարգի վերջնականացում	Իրականացվում են վիճակագրական հաշվետվական ձևում առկա ցուցանիշների լրացման վերաբերյալ մեթոդաբանական պարզաբանումների կազմում և տրամադրում վիճակագրական տեղեկատվություն տրամադրողներին (ռեսպոնդենտներին): Ամփոփվում են տեղեկատվություն ներկայացնողների հետ ցուցանիշների վերաբերյալ աշխատանքային քննարկումների արդյունքում ձեռք բերված համաձայնությունները:
<i>Հավաքում</i>		
	4.1 Գլխավոր համակցության և ընտրանքի ձևավորում	Տեղեկատվության հավաքման արդյունքում ձևավորվում է տեղեկատվության գլխավոր համակցությունը, որն իր մեջ ներառում է տնտեսության ոչ ֆինանսական առևտրային կազմակերպություններից հավաքված վիճակագրական տեղեկատվությունը:
	4.2 Հավաքման կազմակերպում	Վիճակագրական տեղեկատվության հավաքման կազմակերպման համար իրականացվում է դիտարկման ենթակա նախապես հայտնի կազմակերպությունների քանակին համապատասխան վիճակագրական հաշվետվական ձևի և ըստ անհրաժեշտության դրա լրացման հրահանգի տպագրության պատվերի ձևավորում, դրանց տպագրություն և բաշխում համապատասխան կազմակերպություններին: Միաժամանակ վիճակագրական հաշվետվական ձևն ու դրա լրացման հրահանգը հասանելի են նաև Արմստատի պաշտոնական կայքում: Առկա են էլեկտրոնային եղանակով հաշվետվության հավաքման համար անհրաժեշտ ցանցային միջոցներ: Կառուցվածքային և տարածքային ստորաբաժանումների պատասխանատու աշխատակիցները ունեն համապատասխան գիտելիքներ և հմտություններ վիճակագրական տեղեկատվության հավաքման գործընթացի կազմակերպման համար:
	4.3 Հավաքման իրականացում	Վիճակագրական տեղեկատվության հավաքումն իրականացվում է ինչպես Արմստատի տարածքային ստորաբաժանումների, մարզային վարչությունների, այնպես էլ Արմստատի կենտրոնական ապարատի համապատասխան կառուցվածքային ստորաբաժանման միջոցով՝ առձեռն, փոստի և էլեկտրոնային համակարգի միջոցներով համաձայն 20.06.2016թ. ՀՀ ՎՊԽ «Վիճակագրական տվյալների հավաքման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 05-Ն որոշման:
	4.4 Հավաքման վերջնականացում	Հավաքված տեղեկատվությունը թվաբանական և տրամաբանական ստուգաճշտման ենթարկվելուց հետո մուտքագրվում է էլեկտրոնային միջավայր: Տեղեկատվության մուտքագրումն իրականացվում է ինչպես մեխանիկական, այնպես էլ տեղեկատվությունն էլեկտրոնային միջավայր անմիջապես ներմուծելու եղանակով:
<i>Մշակում</i>		
	5.1 Տվյալների ինտեգրում	Իրականացվում է Արմստատի մարզային վարչություններից ստացվող համապատասխան տեղեկատվության միավորում մեկ միասնական տվյալների բազայում, որի արդյունքում բացառվում են կրկնությունները:
	5.2 Դասակարգում և կոդավորում	Իրականացվում է ըստ կազմակերպության գործունեության հիմնական տեսակի կոդավորման աշխատանքներ համաձայն

		Տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգիչի (NACE, rev 2), ինչպես նաև մարզային և տարածքային միավորների կոդավորում՝ համաձայն նախապես սահմանված կարգի:
5.3 Վերանայում և հաստատում		Իրականացվում է թերի կամ աղավաղումներով ներկայացված տեղեկատվության ստուգաճշտում, ինչպես նաև ոչ ճիշտ կոդավորված տեղեկատվության համապատասխանեցում նախապես հաստատված դասակարգիչների պահանջներին: Ըստ անհրաժեշտության իրականացվում է նաև կազմակերպությունների պետական ռեգիստրում գրանցման, նույնականացման և հարկային մարմնում գրանցման համապատասխան կոդերի վավերացում՝ օգտագործելով Արմստատի կողմից վարվող բիզնես ռեգիստրի և որպես վարչական տեղեկատվության աղբյուր օգտագործվող ՀՀ արդարադատության նախարարության իրավաբանական անձանց պետական գրանցում իրականացնող մարմնի կողմից տրամադրված տեղեկատվությունը:
5.4 Խմբագրում և իմպուտացիա		Համալրված տեղեկատվությունը հաջորդող ժամանակահատվածում տվյալների առկայության պարագայում ենթակա են ճշգրտման:
5.5 Նոր փոփոխականների և միավորների ձևավորում		Գնահատումներ և լրահաշվարկներ այլ ցուցանիշների հաշվարկման համար առկա չեն:
5.6 Կշիռների հաշվարկում		
5.7 Ագրեգատների հաշվարկում		Մուտքագրված տեղեկատվության հիման վրա իրականացվում է ամփոփ տվյալների ստացում ըստ առանձին վիճակագրական ցուցանիշների՝ նախապես մշակված համակարգչային ծրագրի միջոցով:
5.8 Տվյալների ֆայլերի վերջնականացում		Հաճախ, ելնելով օպերատիվ վիճակագրական տվյալների ստացման անհրաժեշտությունից, նախնական տեղեկատվության հիման վրա կատարվում է նախնական ցուցանիշների հաշվարկ, որոնք հետագայում ենթակա են ճշգրտման:
<i>Վերլուծություն</i>		
6.1 Նախնական արդյունքների նախապատրաստում		Ստացված ամփոփ տեղեկատվության մասնավորապես՝ հաշվետու տարվա սկզբի և վերջի դրությամբ կազմակերպությունների միջոցների կազմի և դրանց գոյացման աղբյուրների մասին, ինչպես նաև ֆինանսական արդյունքի մասին տեղեկատվության հիման վրա իրականացվում է վիճակագրական ցուցանիշների խմբավորումների, ինչպես նաև դինամիկ շարքերի կառուցում ամփոփ տեղեկատվության ներկայացման, ինչպես նաև ցուցանիշների դինամիկ շարքերի կառուցման համար:
6.2 Արդյունքների վավերացում		Ցուցանիշների ստացման ողջ ընթացքում խստորեն պահպանվում են դրանց ստացման մեթոդաբանական պահանջները՝ համաձայն նախապես սահմանված դասակարգումների, մեթոդաբանական ուղեցույցների և վիճակագրական հաշվետվական ձևի լրացման հրահանգի:
6.3 Արդյունքների մեկնաբանում և բացատրում		Ամփոփ ցուցանիշների ստացումից հետո իրականացվում է դրանց տրամաբանական վերլուծում՝ օգտագործելով տնտեսությունում տեղի ունեցող տարաբնույթ երևույթների

		ազդեցությունը:
	6.4 Բացահայտման հսկողության կիրառում	Խստորեն պահպանվում են ինչպես հրապարակման ենթակա, այնպես էլ վիճակագրական տեղեկատվության օգտագործողների կողմից հայցվող վիճակագրական ցուցանիշների գաղտնիությունը, այն է դրանց զերծ լինելը անհատական (անվանական) տեղեկություններից, համաձայն «Պաշտոնական վիճակագրության մասին օրենքի» և 2001 թվականի հունիսի 25-ի «Վիճակագրական գաղտնիքի պահպանման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ ՎՊԽ N 53 որոշման (տես՝ http://www.armstat.am/file/doc/99454478.pdf հղումը):
	6.5 Արդյունքների վերջնականացում	Մինչ ամփոփ տեղեկատվության տարածումը, իրականացվում է ամփոփ ցուցանիշների վերլուծություն:
	<i>Տարածում</i>	
	7.1 Ելքային համակարգերի արդիականացում	Իրականացվում են հրապարակման ենթակա վիճակագրական ցուցանիշների վերաբերյալ համապատասխան աղյուսակների պատրաստում և վերջնական ճշգրտման աշխատանքներ, ինչպես նաև կատարվում է դինամիկ շարքերի արդիականացում: Անհրաժեշտության դեպքում նաև փոփոխություններ և/կամ լրացումներ են կատարվում համապատասխան ցուցանիշի հասկացություններում և մեթոդաբանական պարզաբանումներում:
	7.2 Տարածման արտադրանքների արտադրում	Տարածվող արտադրանքի համար իրականացվում են արտադրական բոլոր քայլերը՝ բացատրական տեքստի, աղյուսակների, գծապատկերների, դիագրամների և այլ նյութերի նախապատրաստում, այդ արտադրանքների խմբագրում և դրանց համապատասխանեցում հրապարակման ստանդարտներին: Վիճակագրական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը հայերեն, անգլերեն և ռուսերեն լեզուներով հրապարակվում է ներքոհիշյալ վիճակագրական ժողովածուների միջոցով. 1. Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների վիճակագրություն (տարեկան) 2. Ներքին օգտագործման համար ժողովածուի էլեկտրոնային տարբերակը հասանելի է Արմստատի պաշտոնական կայքում http://armstat.am/am/?nid=82 հղմամբ:
	7.3 Տարածման արտադրանքների թողարկման կառավարում	Վիճակագրական տեղեկատվության տարածումը կատարվում է համապատասխան Արմստատի հնգամյա և տարեկան վիճակագրական ծրագրերով նախատեսված ժամանակացույցի: Վիճակագրական տեղեկատվություն ներկայացնողների կողմից ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվության փոփոխման կամ ճշգրտումների կատարման դեպքում համապատասխան փոփոխությունների և ճշգրտումների են ենթարկվում նաև Արմստատի կողմից արդեն իսկ հրապարակված ցուցանիշները:
	7.4 Տարածման արտադրանքների խթանում	Տարածման արտադրանքների տրամադրում: Գործիքների օգտագործում օգտագործողների հետ հաղորդակցությունը կառավարելու համար: Կայքի, ֆեյսբուքի և այլ միջոցների օգտագործում:

	7.5 Օգտագործողների աջակցության կառավարում	Վիճակագրական տեղեկատվություն օգտագործողների կողմից չհրապարակվող ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվության պաշտոնական հայցման դեպքում հնարավորության սահմաններում իրականացվում է լրացուցիչ ցուցանիշների հաշվարկ և տրամադրում նրանց՝ միաժամանակ պահպանելով վիճակագրական տեղեկատվության նկատմամբ գաղտնիության սկզբունքը:
<i>Գնահատում</i>		
	8.1 Գնահատման միջոցների հավաքում	Ըստ անհրաժեշտության իրականացվում է եռամսյակների համար ստացված տեղեկատվության ամփոփման արդյունքների համեմատում տարեկան տվյալների հետ:
	8.2 Գնահատման իրականացում	Վիճակագրական ցուցանիշների որակի կառավարման տեսանկյունից իրականացվում են միևնույն աղբյուրից ստացվող, տարբեր հաշվետվական ձևերում արտացոլված միևնույն կազմակերպությունների վերաբերյալ տեղեկատվության համեմատություններ:
	8.3 Գործողությունների ծրագրի համաձայնեցում	Համեմատվող միևնույն ցուցանիշի վերաբերյալ, տարբեր աղբյուրներից ստացվող տեղեկատվության միջև անհամապատասխանությունների հայտնաբերման դեպքում իրականացվում է դրանց հնարավոր պատճառների բացահայտում, որի հիման վրա իրականացվում են համապատասխան վերջնական ճշգրտման աշխատանքներ: